

Hallintovaliokunta 21.10.2015

Kuntatalouden arviointi konsernitasolla

Asia: HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016
Asia: VNS 1/2015 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016–2019
"Teema: Kuntatalouden arviointi kuntakonsernitasolla vuodesta 2017 alkaen",
yhteenvedo hallintovaliokunnalle 21.10.2015, dnro 1829/03/2015, Reijo Vuorento

Reijo Vuorento

Apulaisjohtaja, Kuntaliitto

Helsinki 21.10.2015

Talousarvio ja -suunnitelma 110 §

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet...

...

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

...

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

...

Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Alijäämän kattamisvelvollisuus

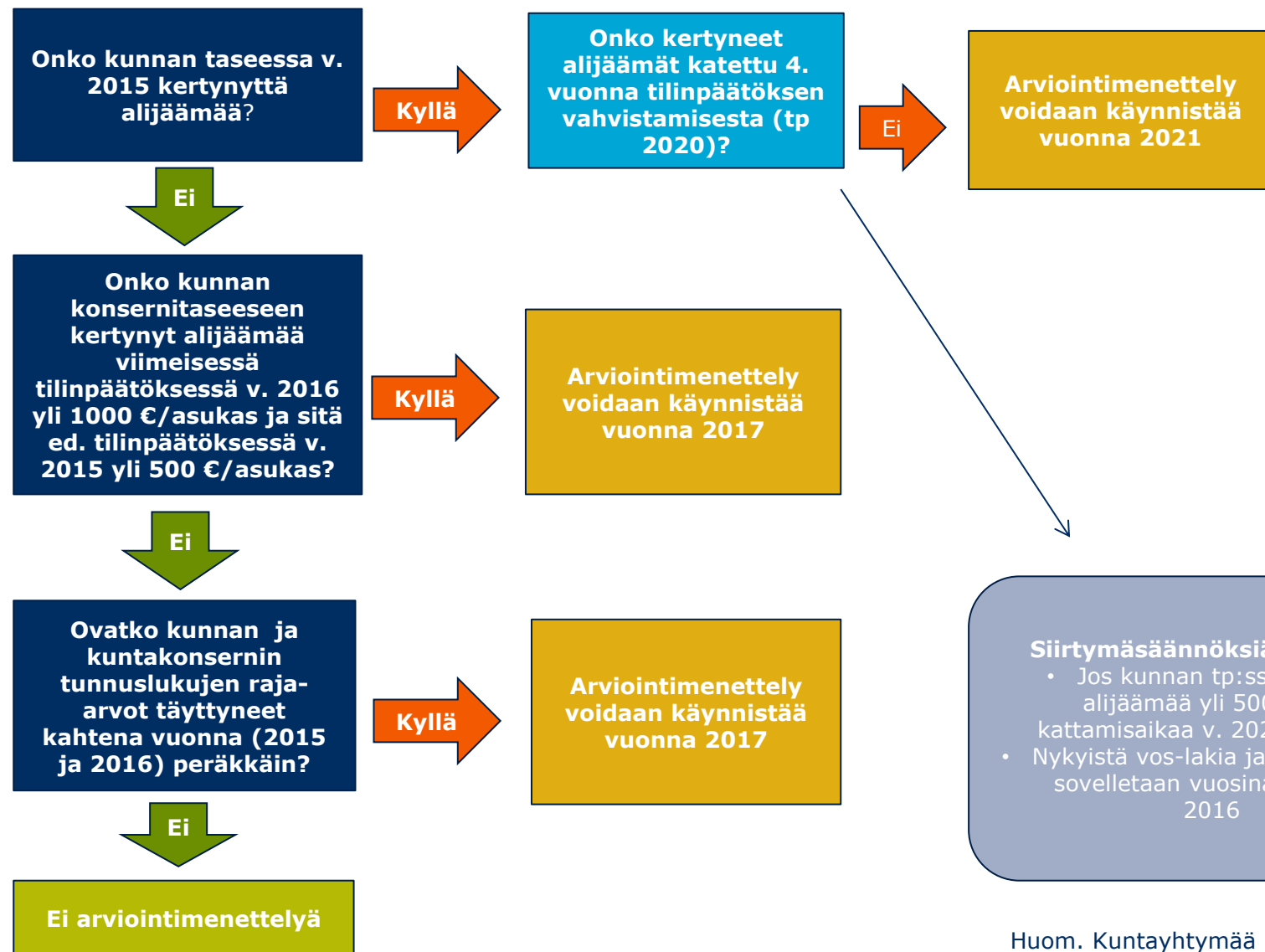
110 §

- Kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien
 - » Kattamisella määräaika
 - » Jos alijäämä saadaan ennen suunnittelukauden loppua katetuksi, alkaa kattamisvelvoite jälleen, kun uutta alijäämää kertynyt
 - » Sovelletaan 1. kerran vuoden 2015 tilinpäätökseen kertyneeseen alijäämään
- Taloussuunnitelmassa päätetään yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä katetaan
 - erillinen toimenpideohjelma poistuu
- Toimintakertomuksessa esitetään nykyiseen tapaan selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta ja riittävydestä

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely 118 §

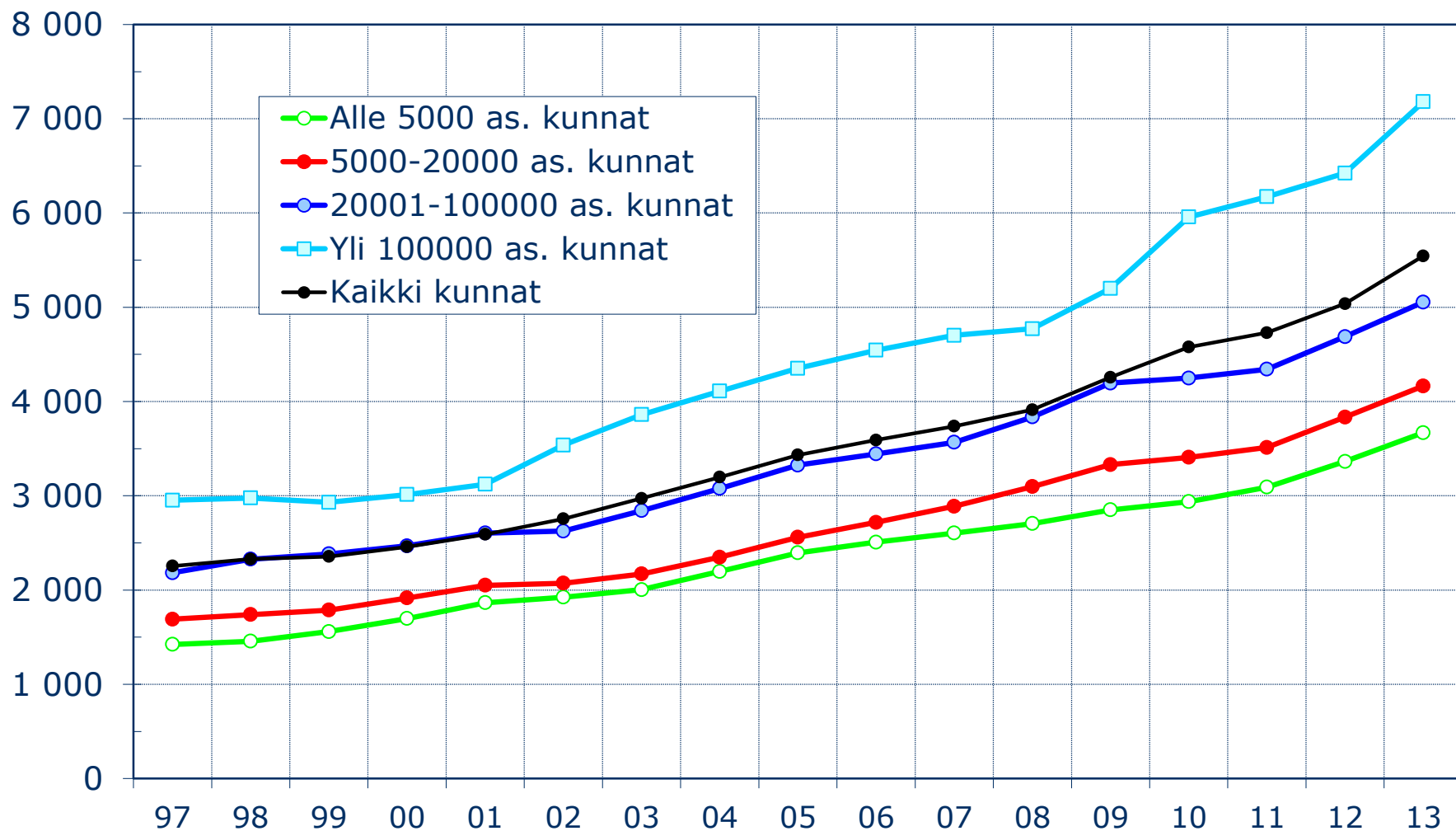
- Arviointimenettely **voidaan** käynnistää, jos
 1. Kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää ei saada katettua määräajassa,
 2. asukasta kohti laskettu kertynyt alijäämä on *kuntakonsernin* viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa TAI
 3. kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat **kunnan ja kuntakonsernin** talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet raja-arvot (118.3 §)
 - **kuntakonsernin vuosikate** on negatiivinen (ilman harkinnanvar. vo:n korotusta);
 - **tuloveroprosentti** on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;
 - asukasta kohti laskettu **kuntakonsernin lainamäärä** ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräiseen lainamäärään vähintään 50 prosentilla;
 - sekä **kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen** on vähintään 50 prosenttia

Arviointimenettely jatkossa

Huom. Kuntayhtymää koskee vain ylin rivi, ei konsernitunnusluvut

Kuntakonsernien lainakanta kuntakoon mukaan 1997-2013, €/as.

Lähde: Tilastokeskus

Kuntakonsernien lainakanta 31.12.2013, €/as.

Vuoden 2015 kuntajaolla

Lähde: Tilastokeskus

Koko maa keskimäärin 5 544 euroa/asukas

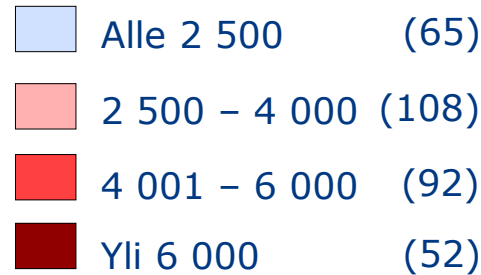
suurin:

Kotka	10 514
Maarianhamina	10 164
Toholampi	10 060
Raahe	9 825
Kökar	9 510
Kittilä	9 152
Vantaa	8 960
Hartola	8 958
Nivala	8 720
Kemijärvi	8 669
Kokkola	8 306
Kajaani	8 217
Kyyjärvi	7 990
Jyväskylä	7 961
Lahti	7 956
Helsinki	7 814
Mikkeli	7 796
Pietarsaari	7 621
Kuopio	7 593
Kaustinen	7 580

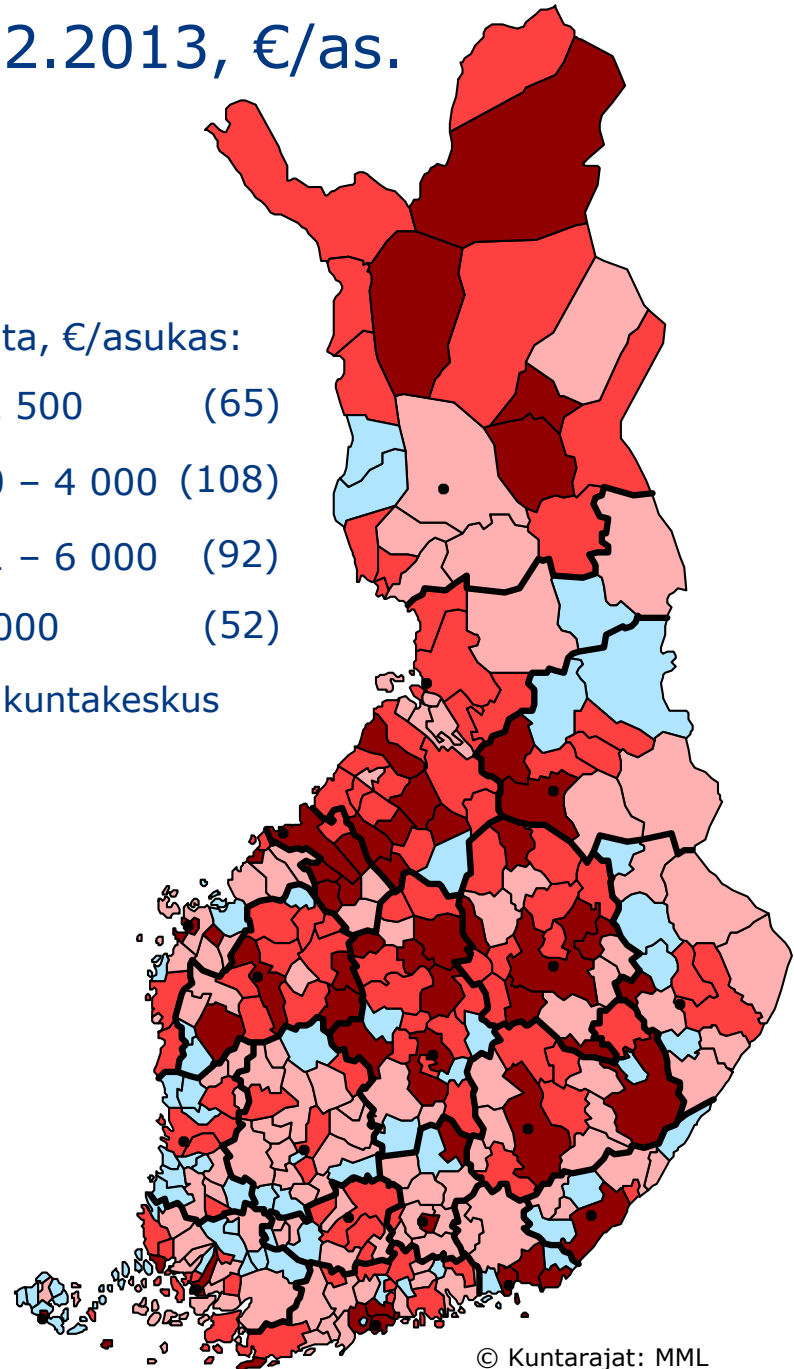
pienin:

Jomala	0
Kumlinge	0
Hammarland	66
Brändö	766
Valtimo	791
Pyhäranta	890
Korsnäs	898
Merikarvia	1 060
Eckerö	1 098
Parikkala	1 140
Eurajoki	1 172
Rauma	1 191
Pomarkku	1 229
Geta	1 246
Koski Tl	1 324
Sysmä	1 333
Pälkäne	1 348
Ylitornio	1 350
Juuka	1 382
Föglö	1 490

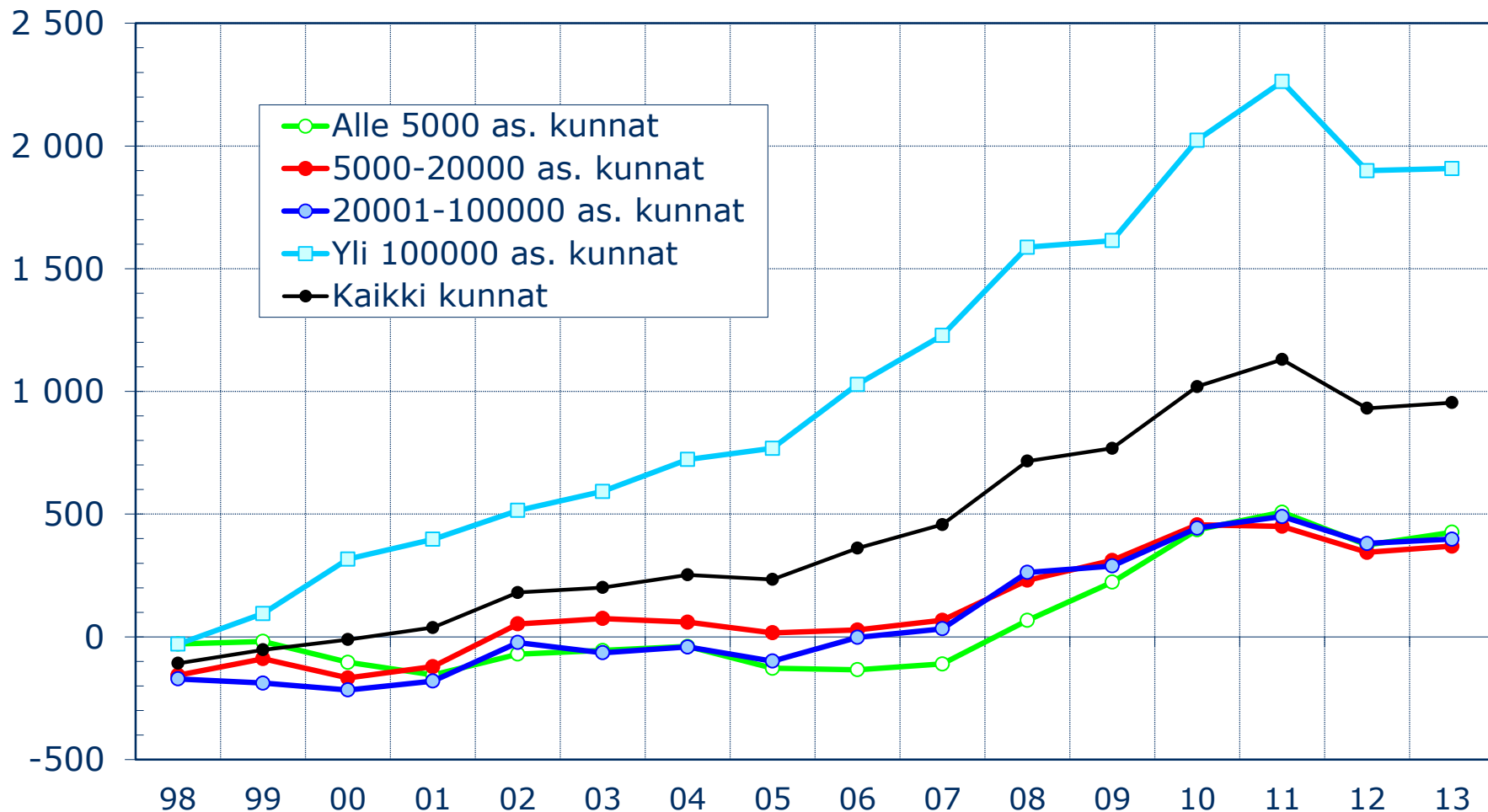
Lainakanta, €/asukas:

● Maakuntakeskus

Kuntakonsernien kertynyt yli-/alijäämä kuntakoon mukaan 1998-2013, €/as.

Lähde: Tilastokeskus

Kuntakonserniin kertynyt yli-/alijäämä 31.12.2013, €/as. (vuoden 2015 kuntajaolla)

Alijäämäisiä kuntakonserneja yhteensä 114

(Manner-Suomessa 112 ja Ahvenanmaalla 2)

Koko maa keskimäärin 954 euroa/asukas

suurin alijäämä:

Hartola	-5 128
Jalasjärvi ¹⁾	-2 721
Juankoski ²⁾	-2 425
Utsjoki	-2 084
Hanko	-1 929
Ähtäri	-1 852
Hyrnsalmi	-1 551
Outokumpu	-1 379
Äänekoski	-1 291
Savukoski	-1 260
Joroinen	-1 243
Evijärvi	-1 174
Honkajoki	-1 173
Raasepori	-1 157
Vimpeli	-1 145
Raahe	-1 100
Kitee	-1 086
Kotka	-969
Sotkamo	-965
Köyliö	-964

suurin ylijäämä:

Eurajoki	9 167
Föglö	8 857
Kaskinen	7 758
Brändö	6 501
Kannonkoski	5 872
Kumlinge	4 718
Hammarland	4 538
Helsinki	3 894
Eckerö	3 867
Kauniainen	3 832
Karvia	3 388
Jomala	3 314
Lestijärvi	3 191
Hailuoto	2 949
Pyhäjoki	2 944
Valtimo	2 785
Oulu	2 778
Kerava	2 753
Somero	2 748
Enonkoski	2 742

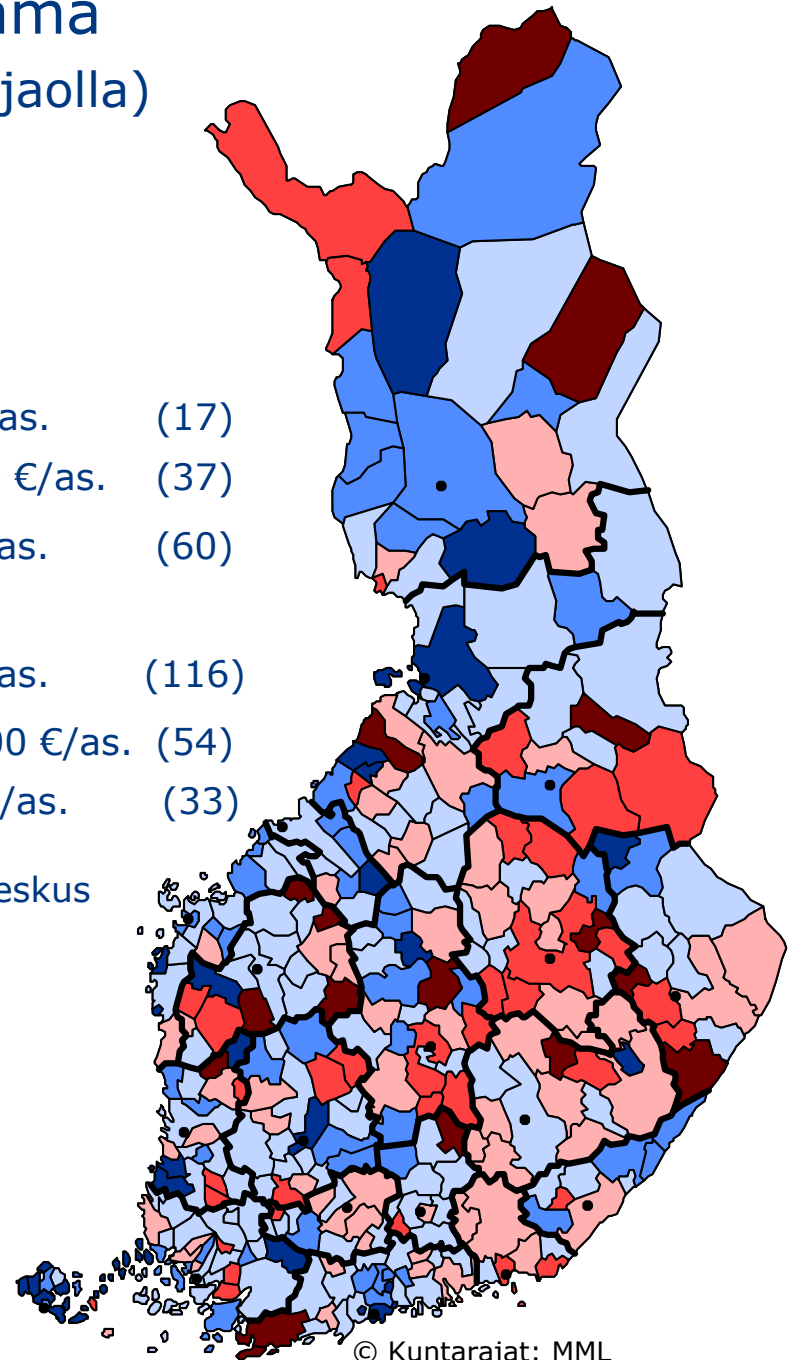
Alijäämä:

	yli 1000 €/as.	(17)
	500 - 1000 €/as.	(37)
	alle 500 €/as.	(60)

Ylijäämä:

	alle 500 €/as.	(116)
	500 - 2 000 €/as.	(54)
	yli 2 000 €/as.	(33)

● Maakuntakeskus

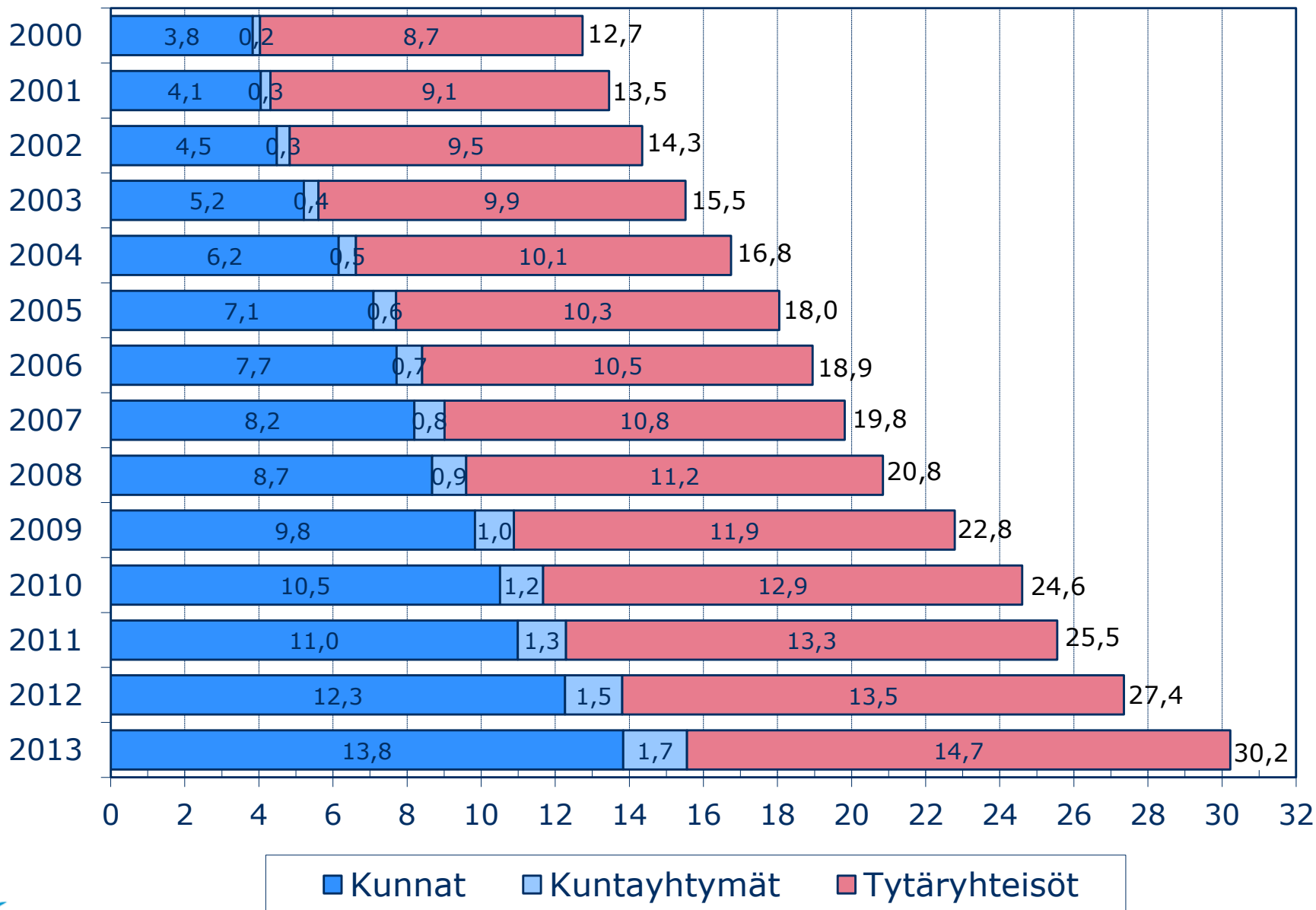
1) Kuntaliitos 2016 2) Kuntaliitos 2017

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely:

Kuntakonsernit, jotka **täyttäsivät** viimeisimpien tietojen perusteella alijäämäkriteerin (17 kpl) (alijäämä 31.12.2012 > 500 €/as. ja 31.12.2013 > 1000 €/as.)

Kuntakonserni	Konsernin kertynyt alijäämä, €/asukas		
	31.12.2012	31.12.2013	
Hartola	-5 359	-5 128	
Jalasjärvi	-1 827	-2 721	(Kuntaliitos 2016)
Juankoski	-1 324	-2 425	(Kuntaliitos 2017)
Utsjoki	-2 486	-2 084	
Hanko	-1 812	-1 929	
Ähtäri	-2 195	-1 852	
Hyrynsalmi	-1 570	-1 551	
Outokumpu	-1 522	-1 379	
Äänekoski	-1 510	-1 291	
Savukoski	-1 054	-1 260	
Joroinen	-1 218	-1 243	
Evijärvi	-975	-1 174	
Honkajoki	-1 122	-1 173	
Raasepori	-1 155	-1 157	
Vimpeli	-934	-1 145	
Raahe	-1 080	-1 100	
Kitee	-1 202	-1 086	

Kuntakonsernien lainakanta vuosina 2000-2013, mrd. €

Kuntien vastuut =

kuntien TA-lainat + omavelkaiset takaukset

TK: tilanne 31.12.2014

Kuntien takauskanta yhteensä 8,6 mrd. e

- Kuntien takauskanta yhteensä 1 563 e/asukas
- Kuntakonsernille annetut takaukset yht. 7,5 mrd. e
- Kuntakonsernin ulkopuolisille yhteisöille 1,1 mrd. e

KONSERNITARKASTELUSSA HUOMIOITAVAA:

- KUNNAN TOSIASIALLISEN VASTUUN JA KIRJANPIDOLLISEN VASTUUN RAJA OSIN EPÄSELVÄ

- SUURTEN KAUPUNKIEN YHTIÖT, ERITYISESTI ENERGIAYHTIÖT, VÄÄRISTÄVÄT KOKONAISUUDEN ARVIOINTIA

- KONSERNIYHTIÖIDEN TILAN JA KUNNON TARKASTELU: KIINTEISTÖYHTIÖT / ENERGIAYHTIÖT

- ERI RAHOITUSMALLEISTA JOHTUVAT VASTUUT KONSERNITARKASTELUSSA (ELINKAARIMALLIT)

- TAKAUKSETMUUHUN KUIN KUNTAKONSERNIIN – NS. HARMAA ALUE

- KUNNANVALTUUSTO PÄÄTTÄÄ KUULUUKO KUNNAN TOIMIALAAN

- OMISTAJAOHJAUS / OSAOPTIMOINTI / INHOUSE

- MILLOIN TOIMITAAN MARKKINOILLA (ULKOMYYNTI)

- VASTUUT JA VELVOITTEET KUN OMISTUSOSUUS VÄHÄINEN